

Utredar förbud

Hur bilismens era tar slut: svensk utfasning

Finns ingen fossilbil att köpa 2030? Bensin- och diesel-drivna bilar och fossil-bränslen ska försvinna. En utredning ska visa hur.

Går det att införa ett förbud? Kan Sverige tvärt bryta frihandeln och internationella handelskonventioner samt mot EU-rätten? I så fall krävs nog att andra EU-länder gör detsamma. Kommer Tyskland att göra det? Går den starka tyska bilindustrin med på det? Ger EU-kommissionens European Green Deal draghjälp?

Utredaren ska föreslå ett förbud mot nya bilar som går på fossilbränsle. Det ska gälla från 2030. Dessutom ska fossilbränsleanvändningen fasas ut helt. Det finns dock en utgång i direktivet. Det kan istället bli något annat som bedöms få samma effekt. Då brukar det bli tal om frivilliga åtaganden eller subventioner.

Och – vad blir resultatet? Tusen svårigheter kommer att dyka upp. Bland alla kryphålen som kan tänkas: privatimporterade fossilbil och gamla fossilbilen får evigt liv. Och man kommer säga att dessa gamla bilar måste tankas med fossilbränsle.

Skälet till utfasning är klimathotet: drastiska åtgärder krävs för att nå målet 70% minskning 2030 jämfört med 2010 av transportsektorns växthusgasutsläpp. Då tänker man istället på biobaserade förnyelsebara bränslen och eldrift. Målet nås om minskningen blir 8% per år 2019–2030. Men inga åtgärder har effekt direkt. Därför blir betinget ännu tuffare.

Biobränslena har en neutral klimateffekt. Ny växtlighet binder den frigjorda den koldioxid som bildas vid förbränning i bilen. Miljönyttan har ändå ifrågasatts: biobränslen kräver råvara som kanske inte finns i tillräcklig mängd på nära håll. Av dagens relativt begränsade förbrukning importeras 80%. Det finns dock betydande oanvända resurser i Sverige. Men det kan inkräkta på livsmedelstillgången. Dessutom behövs mera el. Fler elbilar kräver mer tillsammans med datoriseringen.

Inget sägs i förutsättningarna för utredaren om framtida omfattningen av bilismen. Det är omvittnat att bilåkandet måste minska samtidigt med de andra åtgärderna. Omfattningen är oklar: är det bara privatbilismen eller också kommersiella fordon? I direktiven talas det om arbetsmaskiner – som främst drivs med diesel – som står för 2% av växthusgasutsläppen. Direktiven andas möjligheten att ha olika

lösningar för stad resp. land. Gränsdragningsproblematik – var körs en bil och var är den registrerad? - kan ställa frågor kring sådant. Bilen på landet körs inte mer än stadsbilen.

Inte oväntat engagerar sådana här saker. Redan har kommit förslag på utsläppsrätthandel eller ransonering för att fasa ut fossilbränslena. SNS hade samlat en grupp (*Svensk politik för globalt klimat, 2020*) som hävdar att det inte skadar klimatet att bränna upp all ”konventionell” olja. Dessutom vill man skrota målet 70% minskade klimatutsläppen från transportsektorn. Deltagarna Åsa Romson och Jonas Eliasson var inte med på just det senare, men väl att använda all olja, tillsammans med bl.a. Thomas Sterner (alla tre med viss miljörelaterad profil). Bilbranschen var snabb att berätta om en väntad snabb minskning av fossilbilar framöver – och motsvarande ökning av andra. Alltså – man måste räkna med lobbyisternas ihärdiga försök att hindra eller skjuta förslag i sank.

Väl utvecklade reformer färdiga att införas krävs nu, med avstämnda och preciserade lagtexter. Det är givet vad som behöver göras och det finns ingen tid att förlora på att uppfinna hjulet på nytt. Det finns redan utredda förslag för att minska klimatgasutsläppen från transportsektorn som det är bara

att plocka fram. Sådana är nödvändiga även i en situation då fossilbilarna försvinner. Särskilt behöver bilismens omfattning förändras. Det kan röra sig om parkeringssubventionerna, vägbyggandet, områdesrestriktioner för stadstrafik och kilometeravgift för lastbilarna. Den snabbt ökande paketbilstrafiken behöver bromsas upp och kräver en samordning mellan de många utförarna. Ett nät av hämtningsställen behövs. Mer satsningar på annat transportsätt än väg och flyg, t.ex. bättre och snabbare tåg som ersätter inrikes flygtrafik.

Källor

Regeringen, *Utfasning av fossila drivmedel och förbud mot försäljning av nya bensin- och dieseldrivna bilar*, Dir 2019:106.

–19 januari 2020